

La pandèmia silenciosa

Jordi Otix

Estris d'una persona que dorm al carrer, durant el recompte de persones sense llar que es va fer el mes passat a l'Hospitalet de Llobregat.

s'hagin d'esperar fins a dos mesos per entrar. Els casos ens els deriva l'Hospital Clínic: vull dir amb això que són joves que no poden esperar», afegeix. Per això, el centre incorporarà aquests vuit joves la setmana vinent. Però no perquè hi hagi més recursos. «Recursos mai n'hi ha. Continuarem sent els mateixos treballadors, però no podem desatendre'ls», explica la coordinadora d'aquesta entitat. «No podem més, la situació amb les llistes d'espera s'està agreujant».

Una altra part important del tractament de la salut mental són els fàrmacs que prenen les persones que, sota prescripció mèdica, ho requereixen. Ho ha notat el Banc Farmacèutic, que, a través dels treballadors sanitaris d'alguns CAP de Catalunya, dispensa

El Banc Farmacèutic registra un augment de la demanda d'ansiolítics i antidepressius

medicaments gratuïts a aquells que no s'ho poden permetre. «No podem suplir l'augment de la demanda que estem notant», explica Homero Val Pérez, responsable del Fons Social del Medicament del Banc Farmacèutic a Catalunya i Aragó.

Part d'aquest augment de la demanda, assumeix, és perquè la gent no es pot pagar els ansiolítics o antidepressius que els recreen els seus metges. «Hi ha moltes variables, però una és aquesta. Tenim un augment brutal de peticions per a medicació de persones que han desenvolupat un problema de salut mental», relata Val. El 17% dels usuaris del Banc Farmacèutic són menors d'edat i, d'aquests, el 50% necessiten fàrmacs per a patologies relacionades amb el sistema nerviós, és a dir, relacionats amb problemes mentals.

Més primària

Segons l'opinió de la coordinadora de l'àrea de salut mental de la Societat Espanyola de Medicina Familiar i Comunitària (Semfyc), Aurora Fernández Moreno, la solució no seria augmentar els psicòlegs o psiquiatres dels centres de salut, sinó «tenir més metges de família i més ben formats en psicoteràpies breus o de resolució de problemes». «Aquesta formació la tenim durant la residència, però el problema és que la pressió assistencial és tanta, que deixem d'entrenar aquestes habilitats». Ella reivindica l'«adequació» dels recursos. ■

El risc de pobresa complica encara més els trastorns de la salut mental

► Els deutes o amenaces de desnonament provoquen més depressions i estrès ► Els metges de família reclamen més formació psicoterapèutica

ELISENDA COLELL
BEATRIZ PÉREZ
Barcelona

Les demores per accedir als serveis especialitzats de salut mental afecten, especialment, les persones més vulnerables. Aquelles que, a causa de la seva situació econòmica, no poden permetre's anar a una consulta privada i que són, precisament, els qui més pateixen patologies de salut mental. «La situació econòmica és un determinant clar en la salut. I les persones que acumulen deutes o s'enfronten a un desnonament presenten molt més estrès, angoixa, atacs de pànic o fins i tot depressions», explica Laia Farràs, doctora en psicologia i membre del Col·lectiu Sísif, un grup d'especialistes que atenen de manera gratuïta les persones que afronten un desallotjament i pateixen problemes de salut mental a la zona nord de Barcelona.

«És habitual trobar-nos amb importants llistes d'espera per a la derivació o la primera visita

als serveis de salut mental», explica Farràs, en al·lusió als centres de salut mental per a adults (CSMA) o per a la població infanto-juvenil (CSMIJ). Tots dos són serveis de l'atenció primària especialitzats en salut mental.

Però, a més, es dona un problema afegit: moltes de les persones, a causa del desnonament, han de canviar de vivenda i, amb això, també de centre d'atenció primària (CAP) de referència. «Ens podem trobar amb demores

de fins a tres mesos per a la primera cita, quan el desnonament és d'aquí una setmana i probablement hauran de canviar de zona i de barri», explica Farràs, que assumeix que, després de la pandèmia, la situació serà encara més complicada.

«El col·lapse crec que ja l'hem assumit», se sincera per la seva banda Sonia Soriano, coordinadora de la Casa Jove La Marina, un centre diürn que acull adolescents d'entre 12 i 18 anys amb patologies de salut mental al districte barceloní de Sants-Monjuïc. Es tracta d'un centre intermedi entre hospitals psiquiàtrics i CSMIJ, en els quals els joves amb patologies de més intensitat poden fer un tractament d'una manera més comunitària i normalitzada per aconseguir una recuperació primerenca. «La pandèmia ha impactat d'una manera molt important en els joves i ho estem notant», assegura Soriano.

La Casa Jove La Marina té 30 places i hi ha vuit nois que estan en espera. «És inassumible que

Què passa a cada comunitat

Per un «mapatge» de tot Espanya

► L'àrea de salut mental de la Semfyc s'està plantejant realitzar un «mapatge de tot el país» per saber què passa a cada comunitat autònoma. De moment, com recorda la coordinadora Aurora Fernández, el Sistema Nacional de Salut (SNS) no ofereix dades oficials de llistes d'espera.

► «Si no hi ha dades, no podem dir que són dolentes. Podem queixar-nos que no hi ha dades», adverteix. I assenyala que la situació és molt diversa entre zones i territoris. El mapatge serviria per plantejar una adequació de recursos, que,

segons Fernández, es mesura per la ràtio de metges.

► Segons la Societat Catalana de Psiquiatria i Salut Mental de la Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya, al territori hi ha un dèficit de psiquiatres i psicòlegs. «Espanya és l'únic país d'Europa, juntament amb Bulgària, que no té l'especialitat de Psiquiatria Infantil. A partir del 2023, ja s'oferirà aquesta especialitat. Però no s'augmentarà el nombre de places, sinó que les trauran de Psiquiatria», denuncia el seu president, Narcís Cardoner.